

ERASMUS PROGRAMI'NIN TASARIM ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM VE EĞİTİMLERİNE KATKISI

Ayşen ÖZKAN
Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-2677-6133>
aysenoz@hacettepe.edu.tr

Selin MUTDOĞAN
Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-5845-123X>
selinse@hacettepe.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada, eğitimlerinin bir kısmını Erasmus Programı ile yurtdışında geçiren Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü tasarım öğrencilerinin, gittikleri ülkelerde ve buldukları üniversitelerde edindikleri günlük yaşam ve akademik yaşam deneyimleri doğrultusunda programın ve aldıkları eğitimin katkıları araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2005-2015 yılları arasında Erasmus Programı ile yurtdışına giden toplam 30 öğrencinin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırma yöntemi olarak öğrencilere açık-uçlu sorular sorulmuş ve sonrasında verdikleri cevaplar gruplandırılarak değerlendirme kapsamına alınmıştır. Değerlendirme sonuçlarına bakıldığında, Erasmus Programı'nın amacı ile doğru orantılı olarak öğrencilerin kültürlerarası bilincinin geliştiği, dil becerilerinin ve özgüvenlerinin arttığı gözlenmiştir. Erasmus Programı'na katılma nedenlerinin başında geldiği varsayılan mesleki beceriyi artırma isteği de anket sonuçlarında önemli bir kriter olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda, tasarıma yaklaşımlarının geliştiği, teknik ve teorik yeterliliklerinin arttığı gözlenmiştir. Aynı zamanda, farklı kültürlerin mimari özelliklerini birebir görerek öğrenmenin de profesyonel hayattaki başarıya katkı sağladığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak, Erasmus Programı'nın hem öğrencilerin bireysel gelişimine hem de aldıkları tasarım eğitimine önemli düzeyde olumlu katkılar sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Erasmus programı, tasarım öğrencileri, iç mimarlık, eğitim, öğrenim

CONTRIBUTION OF ERASMUS PROGRAMME FOR DESIGN STUDENTS' LIFE AND EDUCATION

ABSTRACT

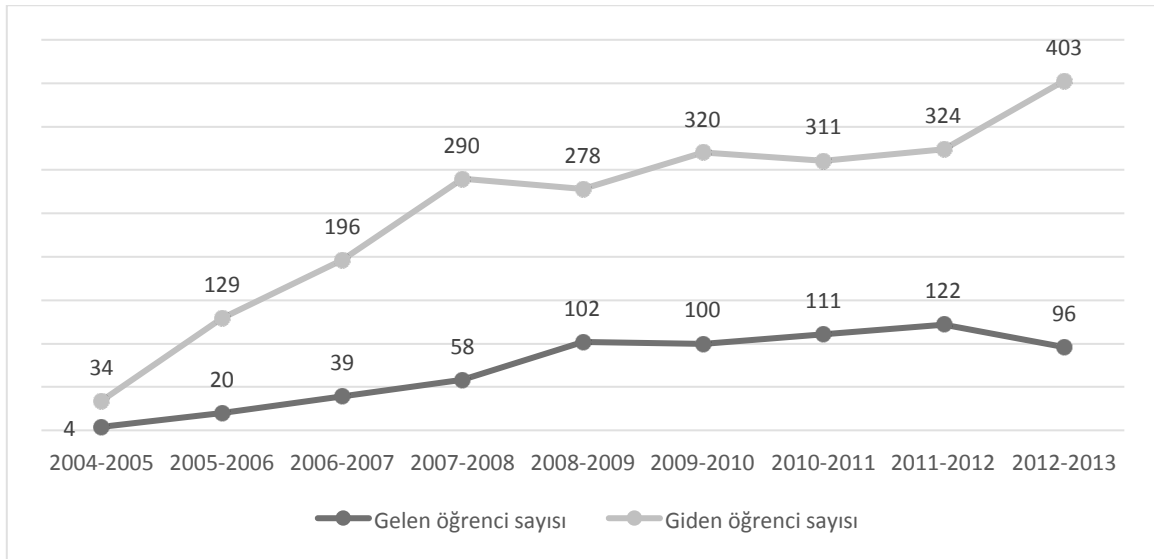
In this study, aimed to evaluate the contributions of the Erasmus Programme on Hacettepe University Interior Architecture and Environmental Design Department students who continue their education abroad for one or two semester. This contribution searched with two different perspective which are daily life and academic life experiences they had in the countries and the universities they visited. In line with this purpose, the opinions of the design students of Hacettepe University Interior Architecture and Environmental Design Department, who participated in the Erasmus Programme between 2005 and 2015 were evaluated. For the study, open-ended questions were asked to the thirty students. According to the results, it has been observed that students' cross-cultural consciousness, language skills and self-esteem are increased with the aim of the Erasmus Programme. Besides increased language skills, students noted that learning by experiences of architectural characteristics of different cultures are also very important and effects professional success. As a result, the Erasmus Programme has shown significant positive contributions to both the individual development of the design students and the design education they have received.

Keywords: Erasmus programme, design students, interior architecture, education, learning

GİRİŞ

Günümüzde uluslararası ilişkiler kurmak küreselleşen dünyada kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu doğrultuda, uluslararası anlaşmalar ile öğrenci değişimini içeren programlar bu amacı gerçekleştirmek bakımından önemli bir role sahiptir. (Carlson ve diğerleri, 1990; Kaleli ve Mutdoğan, 2015). Uluslararası ortaklıklara dayalı öğretim etkinlikleri de lisans ve lisansüstü eğitimin uluslararası boyutlara taşınması amacıyla oldukça olumlu bir araç olmaktadır. Öğrenci değişimini içeren uluslararası programlar, öğrencilerin dünyaya bakışını değiştirerek, kültürlerarası etkileşim ve iletişim becerisini geliştirmesine olanak tanımaktadır (Carlson ve Widaman, 1988; Wortman, 2003; Kitsantas, 2004). Bu bakış açısıyla öğrencilere günümüz dünyasında daha donanımlı bireyler olma olanağı sunulmaktadır. Günümüzde lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin öğrenimlerinin belirli bir bölümünü kendi ülkeleri dışında farklı ülkelerde yer alan üniversitelerde gerçekleştirebilmelerine dayalı olan ve dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan üniversiteler ile üniversitelerarası öğrenci değişimini içeren Erasmus+ Programı, eğitim-öğrenim kalitesini geliştirerek hem uluslararası ilişkilerin gelişmesini hem de kültürlerarası etkileşimi sağlayan bir program olarak dikkati çekmektedir.

Erasmus Programı ilk olarak Avrupa Birliği üyesi ve aday üyeler arasında yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile çok yönlü işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik ortaya çıkan bir Avrupa Birliği Programıdır. Bu program daha sonraki yıllarda coğrafi alanını genişletmek ve katılımcıların eğitim ve yaş sınırlarını ortadan kaldırmak amacıyla birçok alt başlıkta ilerleyen programlarını biraraya getirerek Erasmus+ Programı olarak yeniden tanımlanmıştır (Yağcı ve diğerleri, 2007). Erasmus Programı, genel olarak eğitim kalitesinin artırılması, eğitim sistemleri arasındaki farklılık ve uygulamaların yerinde görülmesi, eğitimin kültürlerarası boyutunun güçlendirilmesi, çok kültürlülüğün sağlanması ve ülke tanıtımına katkıda bulunulmasını amaçlamaktadır (Demir ve Demir, 2009; Yıldırım ve Akbulut, 2017). Program ilk kez 1976 yılında pilot uygulama olarak başlamış, iki aşamalı olarak 1995 yılına kadar devam etmiştir (Özdem, 2013). 1995–2000 yılları arasında Erasmus faaliyetleri Sokrates Eğitim Programı'nın bir alt programı olarak devam etmiş, bu program 2007 yılında Hayat Boyu Öğrenme Programına (LLP) dönüştürülmüştür. Bu tarihten itibaren Erasmus Programı, Hayat Boyu Öğrenme Programı'nın alt eylem alanı olarak şekillendirilmiştir. Günümüzde program, 2014–2020 yılları arasında kapsayarak Erasmus+ Programı başlığı altında uluslararası programları tek bir çatı altında toplayarak bütünleşik bir yapıda devam etmektedir.

Şekil 1. Hacettepe Üniversitesi Erasmus Programı, gelen ve giden öğrenci sayıları (Hacettepe Üniversitesi Avrupa Birliği Birimi, 2014)

Hacettepe Üniversitesi Türkiye’de Erasmus Programı’nı aktif uygulayan başarılı üniversiteler arasında bulunmaktadır. Programın uygulanmasında öğrenci odaklı olunarak, öğrencilerin hem kültürel hem de mesleki açıdan yarar sağlayacağı ortaklıkları gerçekleştirmektedir. Erasmus Programı, Hacettepe

Üniversitesi'nde ilk olarak 2004 yılında açılan Avrupa Birliği Ofisi tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu tarihten itibaren öğrenciler her sene Avrupa'nın farklı yerlerinde bulunan birçok üniversiteye Erasmus Programı kapsamında eğitim almak amacıyla gitmektedirler (Şekil 1). 2014 yılından itibaren programın Erasmus+ olarak değişmesiyle birlikte hem Avrupa sınırlaması ortadan kalkmış hem de öğrencilerin yanı sıra idari personelin de eğitim alma olanağı doğmuştur.

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nün ilk Erasmus Öğrenim Hareketliliği anlaşması ise 2005-2006 eğitim-öğretim yılında İtalya, Bari'de bulunan Politecnico di Bari Üniversitesi ile yapılmıştır. Daha sonraki yıllarda anlaşmalı üniversite ve ülkelerin sayısı düzenli olarak artış göstermiştir. 2015 yılı itibarıyla 7 ülkede toplam 12 üniversite ile lisans, lisansüstü ve öğretim elemanı düzeyinde anlaşma gerçekleştirilmiştir.

Erasmus Programı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde (örneğin; Teichler, 2005; Rodriguez ve diğerleri, 2011; Özdem, 2013) çoğunlukla programın genel değerlendirilmesi üzerine odaklandığı görülmektedir. Ancak, değişim programlarının faydaları ve ne ölçüde başarıya ulaştığının belirlenebilmesi amacıyla programlara katılan öğrencilerin değerlendirmeleri oldukça önemli olmaktadır (Neff ve Helwing, 2002). Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde farklı yönlerden çeşitli araştırmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneğin, Boyacı (2011), Erasmus Programı kapsamında giden öğrencilerin sınıf yönetiminin boyutlarına yönelik gittikleri ve Türkiye'de buldukları üniversiteler arasında karşılaştırmalı görüşlerini belirlemek üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Yıldırım ve Akbulut (2017) ise program kapsamında Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonraki Türkiye hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Bir diğer çalışmada, Erişti (2014) Erasmus Programı kapsamında Türkiye'ye gelen öğrencilerin buldukları süre içerisinde edindikleri kültürün etkilerini sanatsal olarak nasıl ifade ettiklerini araştırmıştır. Genel olarak Erasmus Programı alanında gerçekleştirilen çalışmalarda programın yabancı dil öğrenme, farklı kültürlerle saygı gösterme, önyargılardan kurtulma, yurt dışında eğitim görme gibi konularda olumlu yönden olanaklar sunduğu ortaya konmuştur (örneğin, Önder ve Balcı, 2007; Yağcı ve diğerleri, 2007; Le Ha, 2009; Brown, 2009); Yang ve diğerleri, 2011; İlter, 2013).

Bu çalışmaların yanı sıra, yapılan literatür taraması sonucunda özellikle Erasmus Programı'nın eğitim-öğrenime katkıları kapsamında tasarım öğrencilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Orr ve diğerleri (2008), Erasmus Programı da dahil olmak üzere uluslararası hareketlilik programlarına, mühendislik bölümlerinden ziyade sosyal bilimler, sanat ve tasarım ile ilgili bölümlerden daha fazla öğrencinin katılmakta olduğunu belirtmişlerdir. Bu yaklaşımla, mimarlık, iç mimarlık, endüstri ürünleri tasarımı gibi tasarım eğitimi veren programlar, insan - çevre - kültür ve teknoloji ilişkilerinden beslenen ve sosyal olarak farklı eğitim ortamlarında daha fazla gelişebileceğine inanılan bölümlerdir. Günümüz tasarım eğitimi, öğrenci odaklı anlayış ile okul dışına taşan hayatboyu eğitim çerçevesinde, bilgiyi yeniden üretmeye yönelik bir yaklaşım içerisindedir. Bu doğrultuda, tasarım eğitimi veren programlardan biri olan iç mimarlık eğitim programının temel görevi, yaratıcı düşüncenin gelişimi ve tasarımların hayata geçirilmesi üzerine öğrenciye tasarım ve uygulama becerilerini kazandırmaktır. Bu anlamda Erasmus Programı, iç mimarlık eğitiminin bu temel görevini destekleyen, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak yaratıcılık düzeylerini geliştirmelerini sağlayan, ayrıca profesyonel yaşamlarında fayda sağlayabilecek bir program olması bakımından önemli görülmektedir.

Bu çalışma, iç mimarlık eğitimi alan ve bu programdan yararlanan tasarım öğrencilerinin görüşlerini ortaya koyması ile Erasmus Programı'nın hem bireysel gelişime hem de tasarım ve uygulama becerilerinin gelişmesine yönelik faydalarını belirleme açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, eğitimlerinin bir kısmını Erasmus Programı ile yurtdışında geçiren Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü tasarım öğrencilerinin, gittikleri ülkelerde ve buldukları üniversitelerde edindikleri günlük ve akademik yaşam deneyimlerini tespit ederek, programın ve aldıkları tasarım eğitiminin katkılarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, öğrenci ve eğitime yönelik aşağıdaki şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Erasmus programı kapsamında yurtdışına giden tasarım öğrencilerinin günlük yaşam deneyimleri doğrultusunda zorlandıkları konular ve edindikleri kazanımlar nelerdir?
- 2) Erasmus programı kapsamında buldukları üniversitede aldıkları tasarım eğitiminin eğitim ve iş yaşamlarına katkıları nelerdir?
- 3) Erasmus programı kapsamında yurtdışına giden tasarım öğrencilerinin her iki üniversitede uygulanan öğretim programı arasındaki farklılıklar ile ilgili görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışma, 2005-2015 yılları arasında, Erasmus Programı kapsamında çeşitli Avrupa ülkelerinde eğitim almış Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde okumuş ve okumakta olan 48 öğrenci arasından toplam 30 tasarım öğrencisinin katılımı ile yürütülmüştür. Bu kapsamda, 26 kadın ve 4 erkek katılımcının görüşleri değerlendirilmiştir. Katılımcıların 18'i İtalya'ya, 6'sı Almanya'ya, 3'ü İspanya'ya ve diğer 3 öğrencinin her biri Belçika, Litvanya ve Polonya'ya gitmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. 2005-2015 yılları arasında giden öğrenci sayıları ile gittikleri ülke ve üniversiteler

Ülke	Üniversite	Öğrenci Sayısı
Almanya	Fachhochschule Coburg	6
İtalya	Ecole Superieure des Arts Saint-Luc Liege	1
	Politecnica di Bari	7
	Universita di Camerino	2
	Universita Iuav di Venezia	4
	Universita di Roma- La Sapienza	1
Litvanya	Universita Degli Studi di Genova	4
	Riga Technical University	1
Polonya	The Wroclaw College of Humanities	1
İspanya	Universidad Europea Miguel de Cervantes	1
	EASD Pablo Picasso de A Coruna	2
Toplam		30

Bu çalışmada, Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü tasarım öğrencilerinin Erasmus Programı kapsamında gittikleri ülke ve buldukları üniversitede edindikleri günlük ve akademik yaşam deneyimlerini tespit etmek, programın ve aldıkları eğitimin katkılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan sorular, konu ile ilgili literatür dikkate alınarak oluşturulmuştur. Oluşturulan sorular çalışma kapsamına alınan katılımcılara uygulanmadan önce pilot çalışma yapılarak soruların açık ve anlaşılır olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda, aşağıdaki anket soruları oluşturulmuştur:

Öğrenciye yönelik sorular:

- 1) Erasmus Programı'na katılma amacınız nedir?
- 2) Program kapsamında gitmek istediğiniz ülke ve üniversiteyi seçme nedeniniz nedir?
- 3) Bulduğunuz ülkede en çok hangi konularda zorlandınız?
- 4) Program kapsamında gittiğiniz ülkede edindiğiniz kazanımlar nelerdir?

Eğitime yönelik sorular:

- 5) Program kapsamında gittiğiniz üniversitedeki eğitimin katkısı en çok hangi konularda olmuştur?

- 6) Üniversitenin eğitimi hakkında görüşleriniz ve Hacettepe Üniversitesi ile karşılaştırdığınızda gördüğünüz farklılıklar nelerdir?
- 7) Aldığınız eğitimin iş hayatınıza katkısı var mıdır?

Araştırma soruları katılımcılara sorulmadan önce araştırmanın amacı ve çalışmanın nasıl gerçekleştirileceği açık ve net bir şekilde anlatılmıştır. Daha sonra her bir katılımcı ile görüşme sırasında öncelikli olarak kişisel bilgileri (yaş, cinsiyet vb. gibi) alınmıştır. Daha sonra, tasarım öğrencilerinin her bir soruya verdiği yanıtlar, görüşme sırasında hem not alınarak hem de ses kayıt cihazı kullanarak kayıt altına alınmıştır.

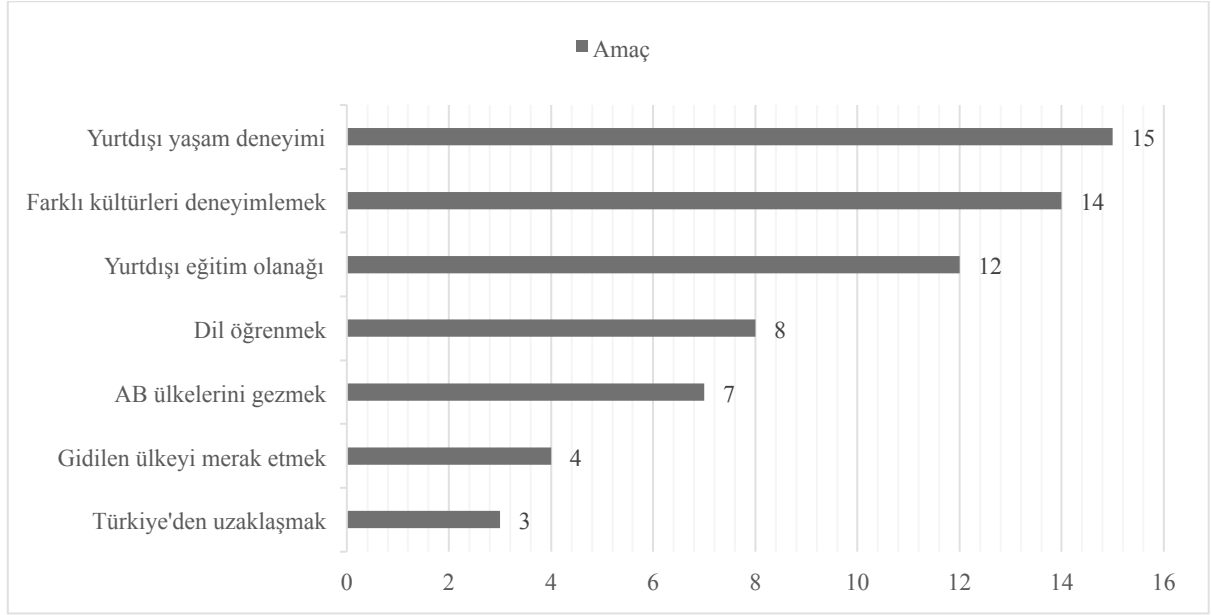
Çalışmada veri toplama yöntemi olarak açık uçlu sorular (open ended questions) ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği (semi structure interview) kullanılmıştır. Bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek (Karasar, 1995, Warwick, 1973). Açık uçlu sorularda soruyu cevaplayanın duygu ve düşüncelerine ulaşmak istenmektedir. Aynı zamanda, açık uçlu sorular kaynak kişilere bir sınır getirilmeden cevap verme olanağı sağlamaktadır. Bu doğrultuda, araştırmacıya çalışmada esneklik sağlaması bakımından uygulama aşamasında bu yöntem tercih edilmiştir.

Görüşmelerin tamamı araştırmacılarından biri tarafından farklı zaman aralıklarında, katılımcılar ile yüzyüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında, katılımcılara ifade serbestliği sağlamak, görüşmeyi belirli bir süreyle sınırlamamak ve anlaşılmayan soruları açıklamak suretiyle derinlemesine bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

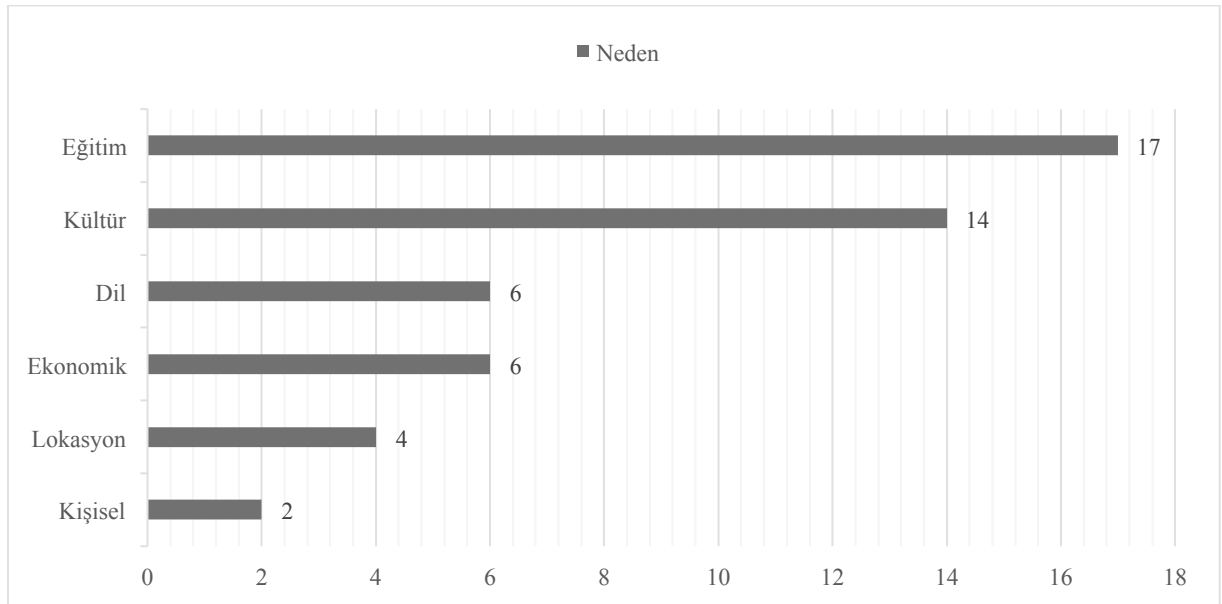
Eğitimlerinin bir kısmını Erasmus Programı ile yurtdışında geçiren Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü tasarım öğrencilerinin, gittikleri ülkelerde ve buldukları üniversitelerde edindikleri günlük ve akademik yaşam deneyimlerini tespit etmek, programın ve aldıkları eğitimin katkılarını değerlendirebilmek amacıyla uygulanan anket sonucunda öğrencilerin soruların birçoğunu birden fazla yanıt ile cevaplamış oldukları ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, katılımcılardan elde edilen veriler her bir soru için belirli faktör grupları altında değerlendirilmiştir.

Katılımcılar ile görüşmelere “Erasmus Programı’na katılma amacınız nedir?” sorusu ile başlanmıştır. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar doğrultusunda; öğrencilerin programa katılma amaçlarından en önemlilerinin yurtdışında yaşam deneyimi edinmek (15 öğrenci), farklı kültürleri tanımak (14 öğrenci) ve yurtdışında eğitim almak (12 öğrenci) olduğu ortaya çıkmıştır. Anket çalışmasından önce yurtdışına çıkma isteğinin en önemli nedeni olarak öngörülen dil öğrenimi veya yabancı dili pekiştirmek amacının dördüncü sırada olduğu görülmüştür (8 öğrenci). Bu unsurların dışında öğrencilerin kişisel isteklerinin karar verme sürecinde etkin rol oynadığı görülmüştür (AB ülkelerini gezmek, gidilen ülkeyi merak etmek veya Türkiye’den uzaklaşmak) (Şekil 2).

Şekil 2. Tasarım öğrencilerinin Erasmus Programı'na katılma amaçları

Tasarım öğrencilerine sorulan “Program kapsamında gitmek istedikleri ülke ve üniversiteyi seçme nedenleri”ne verilen yanıtlar altı faktör grubu altında gruplandırılmıştır. Bu faktörler; kişisel, lokasyon, ekonomik, dil, kültür ve eğitim faktörleridir (Şekil 3). En az değerleri alan “kişisel” faktör grubu altında öğrenciler gitmek istedikleri ülke ve üniversiteyi arkadaşlarıyla birlikte olmak için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. “Lokasyon” grubunda ise ülkenin Avrupa’da merkezi bir konumda olması veya deniz kenarına yakın olması tercih sebeplerinin başında gelmektedir. Eşit değerleri alan “ekonomik” grubu altında öğrenciler tercihlerini ülkede yaşam standardının ucuz olmasından dolayı, “dil” faktör grubu altında ise tercih ettikleri ülkenin bazıları dilini bildiklerinden diğerleri de yeni bir dil öğrenmek amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir. “Kültür” grubunda ise bazıları kendi kültürüne yakın gördüğü için diğerleri de farklı kültürleri öğrenme isteğinden dolayı tercih etmişlerdir. En çok değerleri alan “eğitim” faktör grubunda ise üniversitenin sanat akademisi olması ya da eğitim sisteminin disiplinli olmasından dolayı tercih edildiği görülmüştür.

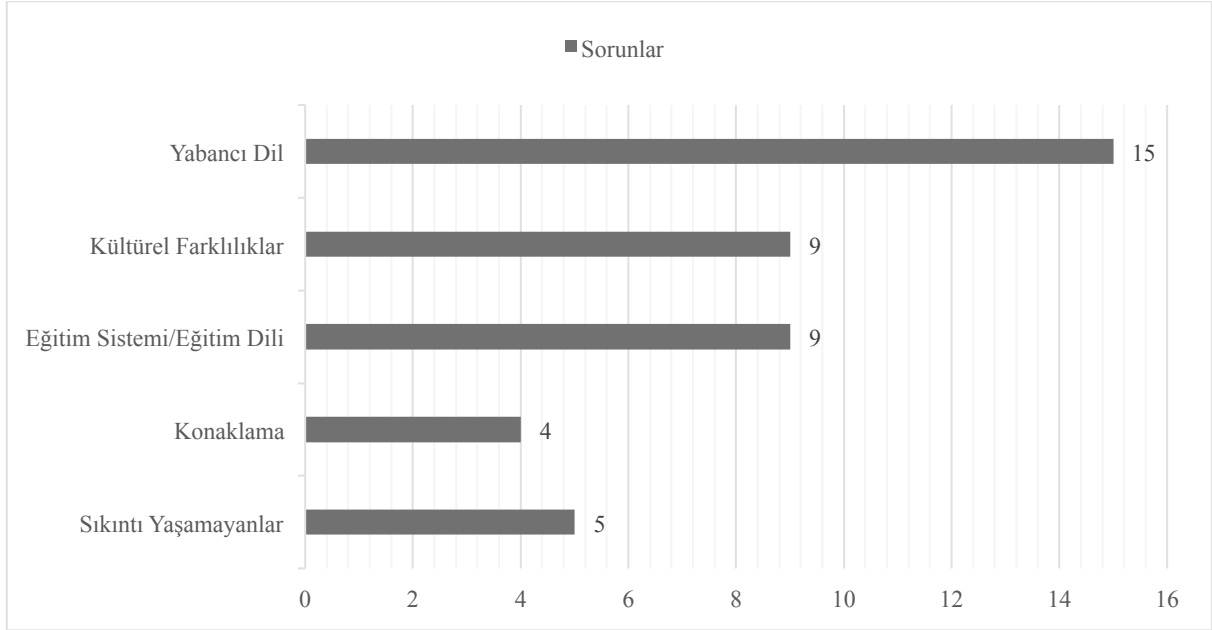
Şekil 3. Tasarım öğrencilerinin program kapsamında gitmek istedikleri ülke ve üniversiteyi seçme nedenleri

Ülke özelinde bakıldığında; *Almanya*'yı tercih eden öğrenciler yaşamın daha kolay ve ucuz olmasından, dilini bildiklerinden ve eğitimin iyi olduğunu öğrendikleri için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. *İtalya*'yı tercih edenlerin öncelikli olarak bu ülkenin iç mimarlık ve tasarım alanında önde bir ülke olmasından dolayı kendilerine daha çok katkı sağlayacağına inandıkları için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte İtalyan insanları kendilerine yakın buldukları için (sıcakkanlı), kültürlerini merak ettikleri, Avrupa'da pek çok ülkeye yakın olduğu ve ikinci bir dil olarak İtalyanca dilini öğrenmek istedikleri için bu ülkeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. *Belçika*'da bulunan üniversitenin sanat akademisi olması, *Letonya*'nın deniz kıyısına yakın olması ve *Polonya*'nın da ucuz olması öğrencilerin bu ülkeleri seçme nedenleri arasında bulunmaktadır (Tablo 2).

Üçüncü soru olan “Bulduğunuz ülkede en çok hangi konularda zorlandınız?” sorusuna, verilen yanıtlar beş faktör grubu olarak; yabancı dil, kültürel farklılıklar, eğitim sistemi/eğitim dili, konaklama ve sıkıntı yaşamayanlar başlıkları altında toplanmıştır (Şekil 4). En çok değerleri alan “yabancı dil” faktör grubu altında öğrenciler özellikle gittikleri ülkede ilk üç ay dil konusunda zorlandıklarını ancak yaşadıkları süre içerisinde buldukları ülkenin dilini iletişim kuracak kadar öğrendiklerini ve sonraki süre içerisinde sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Eşit değerler alan “kültürel farklılıklar” grubunda öğrenciler, buldukları ülkenin yaşam alışkanlıklarına farklı geldiğini ve uyum sağlamada zorluk çektiklerini, “eğitim sistemi/eğitim dili” grubunda ise eğitim müfredatındaki farklılıklar ve öğretim elemanlarının eğitim süresince kendi dillerini kullanmalarının öğrenimlerinde zorlanmalarına neden olduğunu belirtmişlerdir. Son olarak bazı öğrenciler konaklama konusunda belirli bir süre sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Bu sıkıntıların yanı sıra bir kısım öğrenciler buldukları ülkede hiçbir sıkıntı yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 2. Tasarım öğrencilerinin gittikleri ülkeyi seçme nedenleri

	Eğitim	Kültür	Dil	Ekonomik	Lokasyon	Kişisel
Almanya	Sistemik eğitim olması	Ülkeye ilgisinin olması	Dili bilmesi	Ucuz olması	Ülkeyi bilmesi	Arkadaşlarının olması
Belçika	Güzel sanatlar alanında olması	-	Dili öğrenme isteği	-	-	-
İtalya	Tasarımda öncü olması	Kendi kültürüne yakın olması	Dili öğrenme isteği	-	Avrupa'nın merkezinde olması	Arkadaşlarının olması
İspanya	-	Latin kültürü olması	Dili bilmesi	-	Akdeniz ülkesi olması	-
Litvanya	-	-	-	Ucuz olması	Denize yakın olması	-
Polonya	-	-	-	Ucuz olması	-	-

Şekil 4. Tasarım öğrencilerinin buldukları ülkede en çok zorlandıkları konular ve hiçbir konuda sıkıntı yaşamayanlar

Ülkeler bazında bakıldığında, Almanya dışındaki ülkelere giden bütün öğrenciler dil konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Bu ülkelerde kimsenin uluslararası olarak görülen İngilizce dilini konuşmadığı, bu nedenle de hem genel iletişimde hem de eğitimde zorluk yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bununla birlikte gittikleri ülkelerdeki kültürel ve günlük yaşamdaki farklılıkların (siesta saatleri vb. gibi) ciddi sıkıntı yarattığını vurgulamışlardır. Öğrencilerin zorlandıkları önemli bir diğer konu ise konaklama olmuştur. Üniversitelerin yurtlarında kalma imkanı olmadığı ve kiralık ev bulma konusunda yardım almada zorlandıkları için konaklamada sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Avrupa ülkelerinin çoğunun çok pahalı olması da verilen hibelerinin yetmemesine ve aileden de maddi yardım talep edilmesine neden olmuştur (Tablo 3).

Günlük hayat dışında üniversitelerin işleyiş şekillerinden dolayı da öğrenciler bazı sıkıntılar yaşamışlardır. Örneğin Letonya ve İtalya’da endüstri ürünleri tasarımı – iç mimarlık - mimarlık disiplinlerinin ortak olması ve farklı disiplinlerden ders alma zorunluluğu olduğundan tasarım ölçeği konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. İspanya’ya giden öğrencilerde derslerin kredilerinin (ECTS) az olmasından dolayı çok ders almak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu ülkelerin aksine Almanya’ya giden öğrenciler, ülkede akademik ve idari sistemlerin oturmuş olması, disiplinli bir ülke olması ve herkesin İngilizce konuşabiliyor olmasından dolayı hiç sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Almanya’ya giden sadece bir öğrenci Almanya’da Türk olmak konusunda sıkıntı çektiğini belirtmiştir.

Tablo 3. Tasarım öğrencilerinin buldukları ülkede zorlandıkları konular

	Yabancı Dil	Kültürel Farklılıklar	Eğitim Sistemi / Eğitim Dili	Konaklama
Almanya	-	Türk olmak	-	-
Belçika	İngilizce konuşulmaması	-	-	-
İtalya	İngilizce konuşulmaması	Siesta saatlerine uyum sağlayamama	Kendi dillerinde eğitim verilmesi Sözlü sınavların İtalyanca olması Disiplinlerin uyuşmaması	Yurtlarda yer verilmemesi
İspanya	İngilizce konuşulmaması	-	Kendi dillerinde eğitim verilmesi Ders kredilerinin yetersiz gelmesi	-

Litvanya	İngilizce konuşulmaması	-	Kendi dillerinde eğitim verilmesi Disiplinin uyum sağlaması	-
Polonya	İngilizce konuşulmaması	Kültürün farklı olması	Kendi dillerinde eğitim verilmesi	-

Gidilen ülkelerdeki üniversitelerin eğitim dilinin İngilizce olmamasından dolayı teorik derslerde sıkıntı çekildiği, bu derslerde verilen bilgilerin doğru ve tam olarak öğrenilemediği öğrenciler tarafından olumsuz değerlendirilen bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4'te görüldüğü gibi "Program kapsamında gittiğiniz ülkede edindiğiniz kazanımlar nelerdir?" sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında; buldukları ülkede yaşamın öğrencilere kazandırdıkları arasında yalnız yaşama deneyimi edinerek kendi ayakları üstünde durmayı öğrenmeleri, öğrencilerin özellikle üstünde durduğu bir konu olmuştur. Bunun yanı sıra, hayata bakış açılarının değişerek kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı ve çevre ile daha rahat iletişim kurmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca farklı kültürleri tanımaları ve ikinci bir yabancı dil öğrenimi de öğrencilerin kişisel kazanımları arasında yer almaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda genel bir değerlendirme yapıldığında, İltter'in (2013) İngiliz Dili ve Eğitimi Bölümü öğrencilerine ilişkin gerçekleştirdiği çalışması ile aynı doğrultuda ve kültürlerarası eğitim ortamı sağlayan Erasmus Programı'nın amacı ile doğru orantılı olarak öğrencilerin kültürlerarası bilinç ile dil becerilerinin geliştiği ve özgüvenlerinin arttığı gözlenmiştir.

Yine Tablo 4'te görüldüğü gibi "Program kapsamında gittiğiniz üniversitedeki eğitimin katkısı en çok hangi konularda olmuştur?" Sorusu ile eğitim hakkında sorulan sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda, gittikleri üniversitede aldıkları eğitim ile tasarım anlayışları ve yaklaşımlarının değiştiği, bilgisayarla çizim programlarının yanı sıra, malzeme ve uygulama bilgilerini de pekiştirdiklerini ve geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda farklı disiplinlerden de dersler almalarının tasarım ölçeği konusunda sıkıntı yaratmış olmasına rağmen tasarım ve mesleki konularda gelişmelerine ayrıca katkı sağladığının üstünde durmuşlardır. Özellikle gerçekleştirilen çalıştay ve grup çalışmalarının kendilerine fikir üretmede ve yaratıcılıklarını geliştirmede çok katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Bu doğrultuda, Koca ve Elibol'un (2009) da belirttiği gibi çalıştay ve grup çalışmaları, tasarım sürecinde hayal gücü ve paylaşımı artırarak, öğrencilerin üretkenlik ve yaratıcılıklarını pekiştirdiğini göstermektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin buldukları ülkede elde ettikleri kazanımları

	Eğitimde Kazanımlar	Kişisel Kazanımlar
Almanya	<ul style="list-style-type: none">• Uygulama ağırlıklı eğitim olması• Piyasaya yönelik çalışmalar yapılması• Öğrenci odaklı eğitim verilmesi• Çalıştayların faydaları• Bilgisayar kullanımının ağırlıkta olması	<ul style="list-style-type: none">• Hayat tarzının değişmesi• Yalnız yaşamayı öğrenmek
Belçika	<ul style="list-style-type: none">• İnterdisipliner çalışma olması	-
İtalya	<ul style="list-style-type: none">• Malzeme ağırlıklı eğitim olması• Mobilya çalışmalarının çok detaylı olması• İnterdisipliner çalışma olması• Daha disiplinli olması• Bienal ve çalıştayların faydaları• Bilgisayar kullanımının ağırlıkta olması	<ul style="list-style-type: none">• Yalnız yaşamayı öğrenmek• Özgüvenin artması• Hayata bakış açısının değişmesi
İspanya	<ul style="list-style-type: none">• Teknik konuların (tesisat) detaylı anlatılması	<ul style="list-style-type: none">• İletişim becerilerinin artması• Kültürel vizyonun gelişmesi
Litvanya	-	<ul style="list-style-type: none">• Sosyal gelişim sağlaması

Polonya

- Restorasyon öğretilmesi
- Bilgisayar kullanımının ağırlıkta olması

Gidilen ülkelere göre eğitimde değişimler gözlenmiştir. Almanya'ya giden öğrenciler uygulamaya yönelik çalışmalar yapılmasını olumlu bulurken bu yaklaşımın detay öğrenme ve tasarımın nasıl gerçekleştirildiği hakkında bilgi verdiğini belirtmişlerdir. Almanya'ya giden öğrenciler burada verilen eğitimin öğrenci odaklı olması, konuların öğrencilere bırakılması, öğretmen ve öğrenci arasında sınıf farkının hissedilmemesi gibi konuları eğitim açısından olumlu bulurken, İtalya'da eğitim alan öğrenciler tasarım sürecinde ölçek farklılıklarını anlayabilmek açısından diğer disiplinler ile ortak çalışmalar yapmalarının çok faydalı olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte, öğrenciler bilgisayar ağırlıklı çalışmalar yapılmasının bilgisayar destekli çizim programı kullanımını geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda, öğrencilerin bu öznel değerlendirmelerinin Ozkan ve Yildirim'in, (2016a) bilgisayar destekli çizim programları ile gerçekleştirilen tasarım eğitiminin öğrencilerin başarı düzeylerini artırdığı görüşü ile aynı yönde olduğunu göstermektedir.

Özellikle Almanya ve İtalya'da çeşitli sponsorlar ve piyasada aktif olarak çalışan profesyonel akademisyenler tarafından yürütülen proje çalışmalarının kendilerine daha çok katkı sağladığını belirten öğrencilerden Almanya'ya giden Ö4 şunları belirtmiştir: "...gerçek projeler, sponsorlar ile gruplar halinde ve tasarım ofisi şeklinde çalışılıyordu ve bu doğrultuda projeler hayata geçiriliyordu...". İtalya'ya giden Ö21: "... Piyasada aktif olan akademik tasarımcılar sunum yapıyorlar ve proje tercihi öğrenciye bırakılıyor. Yani özgürlükçü açık bir yaklaşım var. Aynı zamanda akademik yıl üçer aydan üç dönemden oluşuyor. Dolayısıyla her daim taze kan, sirkulasyon mevcut. Her zaman dikkat ve şevk üst seviyede tutulmuş olunuyor..." diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

İtalya'da eğitim sistemi diğer Avrupa ülkelerine göre farklılık göstermektedir. Burada lisede sanat-tasarım eğitimi alan öğrencilerin üniversitede tasarım bölümlerine devam etmesinden dolayı, lisans döneminde daha çok uygulamaya yönelik eğitim verilmekte ve meslek yaşamına yönelik malzeme ve uygulama bilgilerinin üzerinde durulmaktadır. Bu yaklaşımın öğrenciler tarafından da olumlu bulunduğu gözlenmiştir. Bu konuda İtalya'ya giden Ö10: "...İtalya'da lisede sanat ve tasarım eğitimi almış öğrenciler yine tasarım üniversitelerinde okuduğu için doğal olarak tasarım konusunda oldukça yeterlilerdi..." diyerek durumu dile getirmiştir. Aynı şekilde yine İtalya'ya giden Ö11: "...orada öğrenciler tasarımı meslek liselerinden öğrendikleri için üniversitede uygulamaya yönelik ilerlemekteler..." şeklinde yorum yapmıştır. Bununla birlikte, Belçika da özellikle aydınlatma konusunda, İspanya'da ise tesisat konularında öğrenciler önemli bilgiler aldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerden Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünde aldıkları eğitim ile gittikleri ülkede aldıkları eğitimin karşılaştırılması istendiğinde uygulamadan çok tasarım ağırlıklı eğitim almalarının iş hayatında belirli sıkıntılar yarattığını, yurt dışında uygulamaya yönelik gerçekleştirilen çalışmaların ise malzeme ve detay bilgilerini geliştirmede oldukça yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu olumsuzluğa etken olan durumun Ozkan ve Yildirim'in (2016b) çalışmalarında da belirttiği gibi uygulamaya yönelik eğitim mekanları ve laboratuvarların yetersizliğinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Bu durumun yanı sıra, öğrenciler Hacettepe Üniversitesi'nde eğitim alırken tasarım, manuel çizim ve teorik bilgi konularında çok daha kapsamlı bilgiye sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Bu konuda Ö20: "... Erasmus öncesi dönemde Hacettepe'den aldığım eğitimle Genova'da bulunduğum süre içerisinde kendimi hiç eksik hissetmedim. Aksine birçok konuda daha deneyimli ve bilgili olduğumu fark ettim. Bunun yanı sıra bizde eksik ya da çok önemsenmeyen alanlarda da onların daha gelişmiş olduğunu gözlemledim..."

Son olarak öğrencilere aldıkları eğitimin iş hayatlarına katkı sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda, gittikleri ülkede kısa dönem buldukları için mesleki yaşama çok katkısının olmadığını, yalnızca tasarım ve uygulamaya yönelik bakış açılarını değiştirip geliştirdiği üzerinde durmuşlardır. Erasmus Programı'nın ve aldıkları eğitimin iş yaşamına doğrudan bir katkısının olmaması ile birlikte daha çok dil, sosyal ve kültürel anlamlarda destekleyici olduğunu belirtmişlerdir. Ö20: "... Erasmus Programı'nın insana ciddi bir akademik bilgi kazandırdığını düşünmüyorum. Bu program daha çok insanın farklılıklarla tanışabilmesini, yeni deneyimler elde edebilmesini ve pek çok alanda sorgulama

yapabilmesini sağlıyor. Yani kazanımları bilgi ile değil daha çok fikir ve deneyimle ilgili diyebilirim. Tabii ki bunun yanı sıra yabancı dil konusunda çok avantaj sağlıyor...” diyerek daha çok kişisel nitelikleri geliştirdiğini belirtmiştir.

SONUÇ

Günümüzde modern toplumların bireylerinden özgüven sahibi olmaları, farklılıklara sahip bireyler olarak rahat ve empatik iletişim kurabilmeleri, toplumsal önyargılara karşı eleştirel düşünme becerilerini kazanmaları beklenmektedir. Bu doğrultuda pasif bireyler yerine, aktif, katılımcı ve gelişime açık bireyler yetiştirmek mümkün olacaktır. Ayrıca “iç mimarlık” meslek eğitiminin de doğru bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için farklı kültürlerin analiz edilmesi, mimarlık ve iç mimarlık tarihinin önemli örneklerinin yerinde görülmesi ve meslek eğitiminin farklı ülkelerde nasıl gerçekleştiğinin bilinmesi gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinin bu becerilerini geliştirmesi için önemli bir fırsat olan Erasmus Programı, Avrupa ülkeleri ile üniversite eğitimi ölçeğinde entegrasyonu sağlamaktadır.

Bu çalışma, eğitimlerinin bir kısmını Erasmus Programı ile yurtdışında geçiren Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü tasarım öğrencilerinin, gittikleri ülkelerde ve buldukları üniversitelerde edindikleri deneyimlerini tespit ederek, programın ve aldıkları eğitimin katkılarını değerlendirmek üzerine oluşturulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda genel bir değerlendirme yapıldığında, kültürlerarası eğitim ortamı sağlayan Erasmus Programı’nın amacı ile doğru orantılı olarak öğrencilerin kültürlerarası bilinç ile dil becerilerinin geliştiği ve özgüvenlerinin arttığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin eğitim alanında edindikleri kazanımlara bakıldığında, farklı bir coğrafyada iç mimarlık eğitiminin içinde bulunmalarının tasarım anlayışlarının olumlu düzeyde geliştirdiğini göstermektedir. Ayrıca grup çalışmaları ve birebir uygulama çalışmalarının gerçekleştirilmesi ile bu çalışmalara destek amaçlı malzeme bilgisi ve bilgisayar programlarının yoğun kullanımı da eğitimleri süresince daha çok verim almalarını sağlamıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin Erasmus Programı’na bilinçli kararlar alarak katıldıkları, gitmek istedikleri ülkeyi ve üniversiteyi iyi araştırma yaparak belirledikleri ve gittiklerinde karşılına ne gibi sorunlar çıkacağını bilerek hareket ettikleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, özellikle tasarım-mimari ve sanat konularında ileri olan ülkeleri tercih etmelerinin gelecekte mesleki anlamda yarar sağlayacağını düşündükleri ve bu doğrultuda mesleki görgülerini artırmak istediklerini ortaya çıkarmaktadır. Böyle bir bilince sahip olan öğrencilerin meslek hayatında da başarılı olmak adına doğru kararlar alacağı düşünülmektedir. Programa katılan öğrencilerin daha sonra tekrar yurtdışına okumak veya çalışmak için girişimlerde bulunmasının Avrupa ile uyum sağlanabildiğini ve mesleki bilgilerinin uluslararası düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, Erasmus Programı’nın hem tasarım öğrencilerinin bireysel gelişimlerine hem de aldıkları tasarım eğitimine oldukça önemli düzeyde olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. Bu çalışma ile elde edilen veriler doğrultusunda, Erasmus Programı’nın gelecekte mesleki yarar sağlayacak bir kaynak olarak görülmesi gerektiği ve daha çok önemsenerek hem öğrenciler, hem eğitimciler hem de uluslararası işbirlikleri ile güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Boyacı, Adnan (2011). *Erasmus değişim programı öğrencilerinin geldikleri ve Türkiye’de öğrenim gördükleri üniversitedeki sınıf yönetimine ilişkin karşılaştırmalı görüşleri (Anadolu Üniversitesi Örneği)*. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 270-282.
- Brown, Lorraine (2009). *A failure of communication on cross-cultural campus*. *Journal of Studies in International Education*, 13(4), 439-454.
- Carlson, Jerry S., ve Widaman, Keith F. (1988). *The effects of study abroad during college on attitudes toward other cultures*. *International Journal of Intercultural Relations*, 12(1), 1-17.

- Carlson, Jerry S., Burn, Barbara B., Useem, John, ve Yachimowicz, David (1990). *Study abroad: The experience of American undergraduates*. New York: Greenwood Press. p:123.
- Demir, Aysin, ve Demir, Selma (2009). Erasmus Programı'nın kültürlerarası diyalog ve etkileşim açısından değerlendirilmesi: Öğretmen adaylarıyla nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)*, 2(9), 95-105.
- Erişti, Suzan Duygu (2014). *Uluslararası Erasmus Programı Çerçevesinde Türkiye'ye Gelen Sanat ve Tasarım Öğrencilerinin Türk Kültürü Alguları*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi 4(2), 82-83.
- Hacettepe Üniversitesi Avrupa Birliği Birimi (2014). *Avrupa Birliği Birimi 2013-2014 sayılarla Erasmus raporu*. [Çevrim-içi: <http://www.abofisi.hacettepe.edu.tr/SayilarlaErasmus1213.pdf>], erişim tarihi: 30.02.2016.
- İlter, Binnur Genç (2013). *How do mobility programs change EFL students' point of view? Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [H.U. Journal of Education]* 44, 181-188.
- Kaleli, Esen, ve Mutdoğan, Selin (2015). *Interaction between design educations: The example of 'Edirne workshop'*. 2nd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts, Book 4 (ss. 477-484). Albena, Bulgaristan.
- Karasar, Niyazi (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3 A. Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
- Kitsantas, Anastasia (2004). *Studying abroad: The role of college student's goals on the development of cross-cultural skills and global understanding*. *College Student Journal*, 38(3), 441-452.
- Koca, Duygu, ve Elibol, Gülçin Cankız (2009) *Mimari eleman tasarımında morfolojik çizelge kullanımı: Bir grup çalışması örneği. İmece2009 Uluslararası Katılımlı Güzel Sanatlar ve Tasarım Sempozyumu* (ss. 369-374). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Le Ha, Phan (2009). *English as an international language: International student and identity formation*. *Language and intercultural communication* 9(3), 201-214.
- Neff, Kristin D., ve Helwig, Charles C. (2002). *A constructivist approach to understanding the development of reasoning about rights and authority within cultural contexts*. *Cognitive Development* 17(3-4), 1429-1450.
- Orr, Dominic, Schnitzer, Klaus, ve Frackmann, Edgar (2008). *Social and economic conditions of student life in Europe*, W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co. KG Press, Bielefeld. p:129.
- Ozkan, Aysen, ve Yildirim, Kemal (2016a). *Comparison of conventional and computer-aided drafting methods from the view of time and drafting quality*. *Eurasian Journal of Educational Research*, 62, 239-254
- Ozkan, Aysen, ve Yildirim, Kemal (2016b). *Examination of an education system oriented to design and practice in Turkey*. Pelin Yıldız (Ed.) içinde, 1st International Symposium 'Education in Interior Architecture' in the Year of German-Turkish Research, Education and Innovation (ss. 36-49). Cambridge Scholars Publishing, Newcastle, UK.
- Önder, Rana Kasapoğlu, ve Balcı, Ali (2010). *Erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programının 2007 yılında programdan yararlanan Türk öğrenciler üzerindeki etkileri*. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 9(2), 93-116.
- Özdem, Güven (2013). *Yükseköğretim kurumlarında Erasmus Programı'nın değerlendirilmesi. (Giresun Üniversitesi örneği)*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 19(1), 61-98.
- González, Carlos Rodríguez, Mesanza, Ricardo Bustillo ve Mariel, Petr (2011). *The determinants of international student mobility flows: an empirical study on the Erasmus programme*. *Higher Education*, 62(4), 413-430.
- Teichler, Ulrich (2005). *Research on higher education in Europe*. *European Journal of Education*, 40(4), 447-469.
- Warwick, Danald P. (1973). *Tea room trade: Means and ends in social research*. *Hastings Center Studies*, 1(1), 27-38.
- Wortman, Thomas I. (2003, February). *Psychological effects of studying abroad: Openness to diversity*. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences Vol 63 (7-A): 2479*.

- Yağcı, Esed, Ekinci, C. Ergin, Burgaz, Berrin, Kelecioğlu, Hülya, ve Ergene, Tuncay (2007). *Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [H.U. Journal of Education] 33, 229-239.*
- Yang, Min, Webster, Beverley ve Prosser, Michael (2011). *Travelling a thousand miles: Hong Kong Chinese students' study abroad experience." International Journal of Intercultural Relations 35(1), 69-78.*
- Yıldırım, Gonca, ve Akbulut, Deniz (2017). *Türkiye'nin İtibarı Konusunda Bir Uluslararası Halkla İlişkiler ve Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Yurtdışı Eğitim Programlarının Etkisi: Türkiye'de Bulunan Yabancı Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 7(1), 61-76.*